

Pojištění v Polsku v roce 2017
Janusz Turakiewicz
daňový poradce č. 01821

Obsah

1. Úvod
2. Legislativa
3. Sociální pojištění
 - 3.1. Důchodové starobní pojištění
 - 3.2. Důchodové invalidní pojištění
 - 3.3. Úrazové pojištění
 - 3.4. Nemocenské pojištění.
 - 3.5. Pojistné na Fond předčasných důchodů za práci ve zvláštních podmínkách (FEP).
 - 3.6. Výše pojistného živnostníka/podnikatele za leden – prosinec 2017
 - 3.7. Vydávání závazného stanoviska (interpretace) Správou sociálního zabezpečení k rozsahu a způsobu aplikování předpisů
4. Zdravotní pojištění
5. Příspěvky na Fond práce (FP)
6. Příspěvky na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění (FGSP)
7. Povinnosti plátců pojistného
 - 7.1. Ohlášení údajů plátce a pojištěných osob a jejich změny
 - 7.2 Výběr pojistného a vyhotovení zúčtovacích příznaků
 - 7.3. Placení pojistného.
8. Kontrola plátce pojistného
9. Odpovědnost za přestupky spáchané plátcem pojistného

1. Úvod

Veřejné plnění, jakým je pojistné na sociální pojištění, se obecně považuje za jednu ze základních součástí vysokých pracovních nákladů v Polsku. Současný systém, který platí od roku 1999, je založen ve svém nejdůležitějším pilíři – důchodovém pojištění – na Správě sociálního zabezpečení (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ZUS) a Otevřených penzijních fondech (Otwarte Fundusze Emerytalne, OFE). Úloha OFE však v posledních letech postupně klesá a ve výhledu budou zrušeny.

Pojistné na zdravotní pojištění slouží k financování plnění pro oprávněné osoby a je spravováno Národním fondem zdraví (Narodowy Fundusz Zdrowia – NFZ – jedná se o jedinou zdravotní pojišťovnu v Polsku – pozn. překl.).

ZUS pobírá dále pojistné na Fond práce (Fundusz Pracy, FP), Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění (Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, FGŚP) a Fond předčasných důchodů za práci ve zvláštních podmínkách (Fundusz Emerytur Pomostowych, FEP).

Na stránkách www.zus.pl najdete aktuální informace o činnosti ZUS a platných pravidlech závazných pro plátce v oblasti pojistného.

2. Legislativa

Základní význam pro sociální a zdravotní pojištění v Polsku mají:

(a) Ústava Polské republiky ze dne 2. dubna 1997 (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku),

která stanoví, že "Občan má nárok na sociální zabezpečení v případě pracovní neschopnosti způsobené nemocí nebo invaliditou a po dosažení důchodového věku" (čl. 67) a „Občanům, nezávisle na jejich hmotné situaci, veřejné orgány zajišťují rovný přístup ke službám zdravotní péče hrazené z veřejných prostředků" (čl. 68).

(b) Acquis Communautaire (právo) Evropské unie

přijaté ke dni 1.5.2004 jako závazné na území PR, a to včetně:

- **ERR1408/71** – Nařízení rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14.6.1971 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství (částečně)
- **ERPER883/2004** – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29.4.2004 o koordinaci systému sociálního zabezpečení.
- **ERPER987/2009** – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16.9.2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení.

Hlavním principem je podléhání legislativě v oblasti sociálního pojištění státu, kde je vykonávána práce. Zvláštní pravidla se týkají vysílání zaměstnanců do Polska a přechodného podnikání na vlastní účet na území PR (Rozhodnutí č. A2 Správní komise pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení ze dne 12.6.2009 o výkladu článku 12 nařízení (ES) č. 883/2004 Evropského parlamentu a Rady o právních předpisech pro vyslané pracovníky a samostatně výdělečně činné osoby dočasně pracující mimo příslušný stát).

(c) zákony

- **UEP** – Zákon ze dne 19.12.2008 o předčasných důchodech za práci ve zvláštních podmínkách (Ustawa o emeryturach pomostowych)
- **UORPRNP** – Zákon ze dne 13.7.2006 o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele (Ustawa o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy)
- **UPZIRP** – Zákon ze dne 20.4.2004 o propagaci zaměstnanosti a institucích trhu práce (Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy)
- **USTWPPCZ** – Zákon ze dne 30.10.2002 o sociálním zabezpečení při pracovním úrazu a nemoci z povolání (Ustawa roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych)
- **USUS** – Zákon ze dne 13.10.1998 o systému sociálního zabezpečení (Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych)
- **UŚOZFŚP** – Zákon ze dne 27.8.2004 o službách zdravotní péče hrazených z veřejných prostředků (Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych)
- **UŚPUSRCM** – Zákon ze dne 25.6.1999 o peněžních plněních ze sociálního pojištění v případě nemoci a mateřství (Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).

(d) prováděcí předpisy (vyhlášky) vydávané vládou nebo příslušnými ministry, mj.

- Nařízení vlády ze dne 30.12.1998 o podrobných pravidlech a způsobu provádění kontroly plátců pojistného.

- Vyhláška Ministra práce a sociální politiky ze dne 29.11.2002 o diferenciaci procentní sazby na sociální zabezpečení při pracovním úrazu a nemoci z povolání závisle na pracovních rizicích a jejich následcích.
- Nařízení vlády ze dne 20.12.2004 o lhůtách, rozsahu a způsobu ověřování údajů pojištěnců a způsobu postupování Správy sociálního zabezpečení a Správy zemědělského sociálního zabezpečení v případě zjištění jejich nesouladů.
- Nařízení vlády ze dne 18.4.2008 o podrobných pravidlech a způsobu postupování ve věcech vyúčtování pojistného, které je povinna vybírat Správa sociálního zabezpečení.
- Nařízení vlády ze dne 18.12.1998 o podrobných pravidlech a způsobu provádění kontroly plátců pojistného.
- Vyhláška Ministra práce a sociální politiky ze dne 2.2.2001, která stanoví vzor informace o dávkách, plněních nebo mzdách za pracovní neschopnost, vyplacených plátců pojistného a způsob jejího zpracování, předávání a oprav.
- Vyhláška Ministra hospodářství, práce a sociální politiky ze dne 31.7.2003 o podrobných pravidlech prominutí pohledávky z titulu pojistného na sociální pojištění.
- Vyhláška Ministra práce a sociální politiky ze dne 23.10.2009, která stanoví vzory přihlášení k sociálnímu a zdravotnímu pojištění, jmenných měsíčních výkazů a jmenných opravných měsíčních výkazů, přihlášení plátce, zúčtovacích přiznání a opravných zúčtovacích přiznání, oznámení údajů o práci ve zvláštních podmínkách nebo zvláštního charakteru a dalších dokumentů.
- Vyhláška Ministra financí ze dne 5.11.2009, která stanoví vzor bankovního platebního dokumentu pro úhradu pojistného hrazeného Správě sociálního zabezpečení.
- Vyhláška Ministra práce a sociální politiky ze dne 1.4.2010 o podmínkách, které musí splnit plátců pojistného, kteří podávají pojistné dokumenty formou elektronického dokumentu prostřednictvím datového přenosu.
- Vyhláška Ministra zdravotnictví ze dne 4.11.2014, která stanoví vzor žádosti o vrácení výdajů na zdravotní péči poskytnutou v zahraničí.

3. Sociální pojištění

Sociální pojištění zahrnuje důchodové starobní, důchodové invalidní, nemocenské a úrazové pojištění. Pojistné je uznatelným nákladem v podnikání podnikatele a je považováno za položku snižující příjmy před zdaněním daní z příjmů fyzických osob pro pojištěné osoby. Pojistné je nutné uhradit za podnikající osoby a osoby s nimi spolupracující, zaměstnance a osoby pracující na dohodu o pracovní činnosti (v některých případech i na dohodu o provedení práce).

3.1. Důchodové starobní pojištění

Pojistné na toto pojištění činí 19,52 % vyměřovacího základu. Je hrazeno z poloviny (po 9,76%) pojištěnou osobou (pojištěncem) a plátcem pojistného (zaměstnavatelem, zadavatelem/objednatelem u dohod). V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné platí živnostník/podnikatel.

Vyměřovací základ pojistného na důchodové starobní pojištění má svůj limit. Výše ročního limitu vyměřovacího základu pro pojistné na toto pojištění činí v roce 2017 – 127.890 PLN.

3.2. Důchodové invalidní pojištění

Pojistné na toto pojištění činí 8 % vyměřovacího základu, z toho hradí pojištěný 1,5 % a plátce pojistného (zaměstnavatel, zadavatel/objednatel u dohod) 6,5 %. V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné hradí živnostník/podnikatel. Vyměřovací základ pojistného na důchodové invalidní pojištění má svůj limit. Výše ročního limitu vyměřovacího základu pro pojistné na toto pojištění činí v roce 2017 – 127.890 PLN.

3.3. Úrazové pojištění

Pojistné na úrazové pojištění činí 0,40-3,60 % vyměřovacího základu, a to závisle na kategorii rizika stanoveného pro dané pracoviště. Procentní sazba pojistného na úrazové pojištění činí pro plátce pojistného, kteří k úrazovému pojištění přihlašují maximálně 9 pojištěnců – 1,80 %. Procentní sazbu pojistného na úrazové pojištění pro plátce pojistného, kteří k úrazovému pojištění přihlašují minimálně 10 pojištěnců, stanovuje Správa sociálního zabezpečení.

Pojistné hradí v celé výši plátce pojistného (zaměstnavatel, zadavatel/objednatel u dohod). V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné hradí živnostník/podnikatel.

3.4. Nemocenské pojištění.

Pojistné na toto pojištění činí 2,45 % vyměřovacího základu. Je hrazeno v celé výši pojištěnou osobou. V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících (pro které je dobrovolné) celé pojistné platí živnostník/podnikatel.

Základ pro výpočet pojistného na nemocenské pojištění živnostníků a osob s nimi spolupracujících je omezen. Částka měsíčního omezení vyměřovacího základu pojistného na toto pojištění činí v roce 2017 – 10.657,50 PLN.

3.5. Pojistné na Fond předčasných důchodů za práci ve zvláštních podmínkách (FEP).

Pravidla pro platbu pojistného na FEP a financování plnění z Fondu stanovuje zákon (UEP). Na tento důchod mají nárok osoby, které pracovaly ve zvláštních podmínkách (mj. práce pod zemí, na vodě, pod vodou, ve vzduchu, v podmínkách horkého a studeného mikroklimatu, vykonávaly velmi těžké fyzické práce, práci v podmínkách zvýšeného atmosférického tlaku, těžkou fyzickou prací související s velmi velkou statickou zátěží) nebo vykonávaly práci zvláštního charakteru (zaměstnání vyžadující zvláštní odpovědnost a zvláštní psychofyzickou kondici, kdy se možnosti jeho řádného vykonávání způsobem neohrožujícím bezpečnost veřejnosti, včetně zdraví nebo života jiných lidí, snižují před dosažením důchodového věku nebo v důsledku snížení této kondice, např. práce strojevedoucích, práce řidičů vozidel s právem přednostní jízdy).

Pojistné na FEP činí 1,5 % vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem je vyměřovací základ pro pojistné na důchodové (starobní a invalidní) pojištění, uvedené v zákoně (USUS). Pojistné na FEP hradí v plné výši plátce pojistného. Pojistné vypočítává, vyúčtovává a každý měsíc platí plátce pojistného.

Pojistné na FEP se platí za zaměstnance, který se narodil po 31.12.1948 a vykonává práci ve zvláštních podmínkách nebo zvláštního charakteru. Povinnost hradit pojistné na FEP vzniká ke dni, kdy zaměstnanec začíná výkon zaměstnání ve zvláštních podmínkách nebo zvláštního charakteru, a zaniká ke dni, kdy tyto práce přestává vykonávat.

3.6. Výše pojistného živnostníka/podnikatele za leden – prosinec 2017 činí PLN*:

Druh pojistného / účet	Včetně dobrovolného nemocenského pojištění	Bez dobrovolného nemocenského pojištění
Sociální pojištění ** účet: 83 1010 1023 0000 2613 9510 0000	812,61	749,94
Zdravotní pojištění	297,28	297,28

účet: 78 1010 1023 0000 2613 9520 0000		
Fond práce účet: 73 1010 1023 0000 2613 9530 0000	62,67	62,67

* týká se osob provozujících mimozemědělskou živnost, pro které je minimálním vyměřovacím základem částka 2.557,80 PLN (60 % prognózované průměrné měsíční mzdy, přijaté pro stanovení výše limitu ročního vyměřovacího základu pojistného pro rok 2017)

** výše pojistného na úrazové pojištění vypočtená procentuální sazbou ve výši 1,80 % příslušnou pro plátce pojistného, kteří v předchozím kalendářním roce přihlásili k úrazovému pojištění v průměru měsíčně do 9 osob.

Osoby provozující mimozemědělskou podnikatelskou činnost, které ji provozují maximálně dva roky a v období posledních 60 kalendářních měsíců před dnem zahájení podnikání neprovozovaly mimozemědělskou podnikatelskou činnost, a nepodnikají pro bývalého zaměstnavatele, pro něhož před dnem zahájení podnikání v daném nebo předchozím kalendářním roce vykonávaly v rámci pracovního poměru nebo družstevního pracovního poměru činnosti zahrnuté do provozované podnikatelské činnosti, uplatňují snížený vyměřovací základ pojistného v období dvou let od zahájení této činnosti. V roce 2017 tento základ stanoví deklarována částka, minimálně však 600,00 PLN, což znamená, že pojistné na sociální pojištění těchto osob nemůže být menší než:

- 117,12 PLN (tj. 19,52 % vyměřovacího základu) – na povinné starobní důchodové pojištění,
- 48,00 PLN (tj. 8 % vyměřovacího základu) – na povinné invalidní důchodové pojištění,
- 10,80 PLN (tj. 1,80 % vyměřovacího základu) – na povinné úrazové pojištění – za předpokladu, že podnikatel přihlašuje k úrazovému pojištění maximálně 9 osob,
- 14,70 PLN (tj. 2,45 % vyměřovacího základu) – na dobrovolné nemocenské pojištění.

3.7. Vydávání závazného stanoviska (interpretace) Správou sociálního zabezpečení k rozsahu a způsobu aplikování předpisů

V případě, kdy je nutné získat písemnou interpretaci (závazné stanovisko) k rozsahu a způsobu aplikace předpisů, z nichž vyplývá povinnost podnikatele, který je žadatelem, poskytovat pojistné na sociální pojištění, může tento podat žádost o jeho vydání k příslušné pobočce SSZ, která je příslušná vydat stanovisko ve věci:

- povinnosti podléhání sociálnímu zabezpečení,
- pravidel výpočtu pojistného na sociální a zdravotní pojištění, Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a Fond předčasných důchodů za práci ve zvláštních podmínkách (překlenovacích),
- vyměřovacího základu pojistného na sociální a zdravotní pojištění, Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a Fond předčasných důchodů za práci ve zvláštních podmínkách (překlenovacích).

SSZ není povinna vydávat stanovisko mj. ve věcech:

- podléhání zdravotnímu pojištění,
- povinnosti hrazení podnikatelem pojistného na Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění,
- uznání příslušné práce za práci ve zvláštních podmínkách nebo zvláštního charakteru,
- plnění,
- pravidel předkládání a vyplňování pojistných dokladů,

- pravidel stanovování příslušné legislativy v oblasti sociálního zabezpečení ve smyslu předpisů ERPER883/2004.

Individuální stanoviska včetně žádostí o vydání interpretace, po odstranění identifikačních údajů žadatele a jiných subjektů uvedených v obsahu stanoviska, SSZ obratem zveřejňuje ve Zpravodaji veřejných informací (Biuletyn Informacji Publicznej) /(<http://www.zus.pl/bip> záložka „Interpretacje”). Jedná se o výklady, které:

- byly vydány v individuálních věcech podnikatelů na základě jimi popsanych skutečností nebo budoucí situace, a příslušně k ustanovením zákona o svobodě podnikání jsou pro Správu sociálního zabezpečení závazné pouze ve věcech, v rámci, nichž byly vydány;
- jsou vydány na základě skutečnosti nebo budoucí situace popsané v žádosti s tím, že i nejmenší odchylka od skutečnosti nebo budoucí situace popsané v žádosti o vydání interpretace (závazného stanoviska) může mít podstatný význam pro posouzení uvedené ve stanovisku;
- týkají se právního stavu platného v okamžiku vydání, což znamená, že se některá zveřejněná stanoviska vztahují na již neplatné předpisy.

4. Zdravotní pojištění

System financování zdravotní péče a povinnosti podnikatelů v této oblasti upravuje USOZFSP. Osoby, které provozují mimozemědělskou podnikatelskou činnost, osoby s nimi spolupracující a osoby, které jsou zaměstnanci podle Zákona ze dne 13.10.1998 o systému sociálního zabezpečení, podléhají pojistné povinnosti. Rodinní příslušníci osob, na které se vztahuje povinnost zdravotního pojištění, kteří mají bydliště na území PR, pokud se na ně nevztahuje povinnost zdravotního pojištění, jsou považováni za pojištěné osoby.

Pojistné na zdravotní pojištění činí 9,00 % vyměřovacího základu a je v celé výši hrazeno pojištěnými osobami. Vyměřovací základ se stanovuje:

- pro zaměstnance – na základě předpisů týkajících se vyměřovacího základu důchodového pojištění (starobního i invalidního),
- pro živnostníky/podnikatele a spolupracující osoby – prohlášená (deklarovaná) částka, která nemůže být nižší než 75 % průměrné mzdy.

Část pojistného ve výši 7,75 % vyměřovacího základu se odečítá od daně z příjmů fyzických osob nebo paušální daně z příjmů, placené pojištěnými osobami.

Pokud pojištěnec dosahuje příjmů z více zdrojů, na které se vztahuje povinnost zdravotního pojištění (např. osoba zaměstnaná na pracovní smlouvu současně podniká), je pojistné na zdravotní pojištění hrazeno pro každý zdroj příjmů zvlášť.

Správa sociálního zabezpečení (Zakład Ubezpieczeń Społecznych) má povinnost ověřovat údaje o pojištěných a je oprávněna provádět kontroly správnosti přihlašování ke zdravotnímu pojištění osob, na které se toto pojištění vztahuje, a deklarovaných vyměřovacích základů pro výpočet pojistného, správnosti výpočtu, hrazení a odvádění pojistného.

5. Příspěvky na Fond práce (FP)

Pravidla úhrady pojistného na Fond práce a financování plnění z tohoto fondu upravuje zákon (UPZIRP). Výši pojistného na FP každým rokem stanovuje zákon o státním rozpočtu. V roce 2017 činí 2,45 % vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové (starobní a invalidní) pojištění, a to bez omezení základu. Je celé financováno z prostředků plátce pojistného.

Zaměstnavatel nemusí hradit pojistné na Fond mj. za:

- zaměstnance, kteří se vrací z mateřské dovolené, dodatečné mateřské dovolené nebo rodičovské dovolené – po dobu 36 měsíců počínaje prvním měsícem od návratu z takové dovolené,
- za zaměstnance, kteří dovršili 50 let a po dobu 30 dnů před zaměstnáním byli v evidenci nezaměstnaných vedené okresním úřadem práce – po dobu 12 měsíců počínaje prvním měsícem po uzavření pracovní smlouvy,
- za zaměstnance, kteří dovršili 55 let u žen a 60 let u mužů.

Existuje také možnost podpořit z prostředků tohoto fondu výdaje na školení pracovníků, na které se vztahuje ekonomicky vynucené zastavení provozu nebo omezená pracovní doba. Vztahují se na ně pravidla podpory *de minimis*. Finanční podpora pro školení zaměstnanců, na které se vztahuje smlouva o financování výdajů na školení, se může týkat výdajů na odměnu pro školící instituci za školení, dopravu související s účastí na školeních, lékařské a psychologické prohlídky nezbytné k zahájení školení nebo povinné pojištění zaměstnance školící institucí proti následkům nešťastných událostí vzniklých v souvislosti se školením a na cestě na školení a zpět.

6. Příspěvky na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění (FGSP)

Pravidla úhrady pojistného na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a financování plnění z tohoto fondu upravuje zákon (UORPRNP). Výši pojistného každým rokem stanovuje zákon o státním rozpočtu. V roce 2017 činí 0,10 % vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové pojištění (starobní a invalidní), a to bez omezení základu. Je celé financováno z prostředků plátce pojistného.

Z prostředků fondu jsou v případě insolvence zaměstnavatele hrazeny mj.:

- mzdy za práci,
- mzdy za dobu omezení provozu nezpůsobeného zaměstnancem,
- mzdy za dobu pracovní neschopnosti způsobené nemocí,
- mzdy po dobu dovolené na zotavenou,
- peněžní odstupné, které přísluší na základě předpisů o zvláštních pravidlech rušení pracovních smluv se zaměstnanci z důvodů netýkajících se zaměstnanců,
- pojistné na sociální pojištění, ke kterému jsou povinni zaměstnavatelé na základě předpisů o systému sociálního zabezpečení,
- peněžní ekvivalenty za dovolenou na zotavenou, příslušné za kalendářní rok, ve kterém byl zrušen pracovní poměr,
- odškodnění za zkrácenou výpovědní lhůtu u pracovních smluv.

Existuje i možnost podpořit z prostředků tohoto fondu plnění pro zaměstnance po dobu ekonomicky nuceného zastavení provozu nebo omezené pracovní doby. Platí zde pravidla podpory *de minimis*.

7. Povinnosti plátců pojistného

7.1. Ohlášení údajů plátce a pojištěných osob a jejich změn

K základním povinnostem podnikatelů v této oblasti patří ohlášení údajů plátce a jejich změn a ohlášení údajů pojištěných osob a jejich změn (oznamovací povinnost).

Vzory dokumentů, které se používají v postupech v rámci realizace těchto povinností, jsou stanoveny v ustanoveních vyhlášky Ministra práce a sociální politiky.

Platí následující lhůty pro realizaci uvedených povinností:

Pol.	Specifikace	Lhůta
1.	Přihlášení plátce pojistného	Do 7 dnů od: <ul style="list-style-type: none">– zaměstnání prvního zaměstnance nebo vzniku právního poměru opodstatňujícího vznik pojistné povinnosti první osoby– vzniku povinnosti důchodového starobního a invalidního pojištění pro pojištěné povinné platit pouze pojistné na vlastní pojištění nebo osob s nimi spolupracujících
2.	Přihlášení pojištěné osoby	Do 7 dnů od vzniku pojistné povinnosti
3.	Ohlášení změny údajů plátce	Do 14 dnů od vzniku změn
4.	Ohlášení změny údajů pojištěné osoby	Do 7 dnů od vzniku změn

Přihlášené údaje plátce pojistného jsou předávány SSZ (ZUS) v informačním systému prostřednictvím

- Centrální evidence a informace o podnikání Polské republiky (Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej Rzeczpospolitej Polskiej (CEIDG) – u živnostníků,
- soudů, které vedou Celostátní soudní rejstřík (Krajowy Rejestr Sądowy) – u subjektů, které mají povinnost zápisu do tohoto rejstříku.

7.2 Výběr pojistného a vyhotovení zúčtovacích přiznání

K základním povinnostem živnostníků/podnikatelů v této oblasti patří:

- vybírání pojistného, ke kterému jsou povinny pojištěné osoby,
- vypočítání pojistného hrazeného plátcem,
- vyplácení plnění,
- podávání příznání o výši pojistného a zaplacených plněních,
- vyhotovení a předkládání jiných dokumentů,
- úhrada pojistného.

Příznání podle vzorů stanovených Ministrem práce a sociální politiky se podává v tištěné formě (plátcí, kteří platí pojistné do 5 pojištěných) nebo elektronicky (ostatní) v programu „Płatnik”.

Aktuální verzi programu "Płatnik" je 10.01.001A. Program "Płatnik" je přístupný zdarma. Je dostupný na webové stránce: <http://www.platnik.info.pl>. Před nainstalováním programu "Płatnik" je nutné seznámit se s požadavky ohledně softwaru a hardwaru a prověřit autentičnost instalační verze.

Platí následující lhůty pro realizaci uvedených povinností:

Pol.	Specifikace	Lhůta
1.	Podání příznání a zaplacení pojistného <ul style="list-style-type: none"> – příspěvkové a rozpočtové organizace – fyzické osoby, které platí pojistné pouze za sebe – ostatní plátcí 	do 5. dne následujícího měsíce do 10. dne následujícího měsíce do 15. dne následujícího měsíce
2.	Předložení opravy zúčtovacího příznání.	do 7 dnů od zjištění nesrovnalostí

7.3. Placení pojistného.

Pojistné lze platit pouze bezhotovostně, při využití vzorů platebních příkazů pro pojistné.

Zaplacení pojistného s prodlením způsobuje povinnost zaplatit penále z prodlení, dle pravidel a ve výši stanovené v zákoně o správě daní a poplatků. Nyní činí 8 % p.a. Pojistné a penále z prodlení nezaplacené plátcem vymáhá SSZ v souladu s předpisy o vymáhacím řízení ve správě nebo soudní exekucí. V případě nezaplacení pojistného nebo zaplacení v nižší výši může SSZ vyměřit plátcí pojistného dodatečný poplatek ve výši 100 % nezaplaceného pojistného.

Od ledna 2017 došlo ke zkrácení promlčecí lhůty pro pojištění z deseti na pět let, např. pojistné za prosinec 2012 se promlčelo ke dni 16.1.2017, pojistné za leden 2013 pak ke dni 15.2.2017.

8. Kontrola plátce pojistného

SSZ provádí kontroly plátců pojistného z hlediska řádného plnění jejich povinností. Tato kontrola se může týkat zejména:

- přihlášení k sociálnímu pojištění,
- řádného a správného výpočtu, srážek a úhrady pojistného a dalšího pojistného a plnění, které má SSZ povinnost vybírat,
- stanovení nároků na plnění ze sociálního pojištění a vyplácení těchto plnění a provádění vyúčtování těchto plnění,
- řádného a včasného zpracovávání žádostí o důchodová plnění,
- vystavování potvrzení a ohlašování údajů pro účely sociálního pojištění,

- provádění prohlídky majetku plátců pojistného, kteří nezaplatili pohledávky z titulu pojistného.

V rámci kontroly má kontrolní inspektor SSZ právo:

- * prověřovat veškeré knihy, finanční účetní a osobní doklady a jiné nosiče informací související s rozsahem kontroly,
- * provést ohledání majetku plátců pojistného, kteří nezaplatili ve stanovené lhůtě pohledávky z titulu pojistného,
- * zajistit shromážděné důkazy,
- * žádat plátce a pojištěnce o poskytnutí informací,
- * žádat prokázání totožnosti osob s cílem určení jejich totožnosti, je-li to nezbytné pro účely kontroly,
- * vyslýchat svědky,
- * vyslýchat plátce pojistného a pojištěnou osobu, jsou-li z důvodů absence nebo vyčerpání jiných důkazních opatření nevysvětlené okolnosti, které mají význam pro kontrolní řízení.

Během kontroly je plátce pojistného povinen:

- * zpřístupnit veškeré knihy, dokumenty a jiné nosiče informací související s náplní kontroly, které jsou u plátce nebo u třetích osob uschovávány v souladu s pověřením těchto osob některými činnostmi na základě smluvního vztahu,
- * zpřístupnit k prohlídce majetek, jehož zkoumání je náplní kontroly, je-li plátce v prodlení s úhradou pohledávky z titulu pojistného,
- * vyhotovit a vydat kopie dokumentů spojených s náplní kontroly a stanovených kontrolním inspektorem SSZ,
- * zajistit nezbytné podmínky k provedení kontrolních úkonů, za tímto účelem zpřístupnit komunikační prostředky (s výjimkou dopravních prostředků) a jiné technické prostředky, které má k dispozici, k provedení kontrolních úkonů,
- * poskytovat vysvětlení kontrolujícímu,
- * předložit během kontroly překlad do polského jazyka předložených finančních a účetních dokladů a osobních dokumentů vyhotovených v cizím jazyce.

Do 14 dní ode dne obdržení protokolu má kontrolovaný subjekt právo podat výhrady k jeho znění a zároveň poukázat na příslušné důkazní prostředky.

Kontrola plátce pojistného, který je podnikatelem, nemůže být v jednom kalendářním roce delší než

- u drobných podnikatelů – 12 pracovních dnů,
- u malých podnikatelů – 18 pracovních dnů,
- u středních podnikatelů – 24 pracovních dnů,
- u ostatních podnikatelů – 48 pracovních dnů.

9. Odpovědnost za přestupky spáchané plátcem pojistného

Plátce pojistného nebo osoba povinna jednat jeho jménem, která:

- nedodržuje povinnost platit pojistné v zákonem stanovené lhůtě,
- neohlašuje zákonem povinné údaje nebo ohlašuje nepravdivé údaje nebo poskytuje v těchto záležitostech nepravdivá vysvětlení nebo odmítá jejich poskytnutí,
- maří nebo ztěžuje provedení kontroly,
- nedodržuje povinnost vyplácet plnění ze sociálního pojištění a příspěvky financované ze státního rozpočtu nebo je vyplácí neoprávněně,

- nevede dokumentaci související s výpočtem pojistného a vyplácením plnění ze sociálního pojištění,
- nedodrží povinnost předávat zúčtovací přiznání a jmenné měsíční zprávy v zákonem stanovené lhůtě,
- nezjišťuje nesrovnalosti ve jmenné měsíční zprávě maximálně do 30. dubna následujícího kalendářního roku,
- nedodrží povinnost předávat dokumenty související se sociálním a zdravotním pojištěním elektronickou formou, bude potrestána peněžitým trestem do 5000 zlotých.
Stejná trestní odpovědnost se vztahuje i na toho, kdo:
- * neohlašuje vyžadované údaje nebo ohlašuje nepravdivé údaje, které ovlivňují vyměření pojistného na zdravotní pojištění, poskytuje v těchto záležitostech nepravdivá vysvětlení nebo je odmítá poskytnout,
- * maří nebo ztěžuje provedení kontroly v oblasti realizace zdravotního pojištění,
- * neplatí včas pojistné na zdravotní pojištění.

Poznámka vydavatele

Poznámka Vydavatele

Tato publikace má informační povahu, odpovídá právnímu stavu ke dni 1.1.2017. Využití informací obsažených v této publikaci by měla v konkrétních situacích předcházet analýza právního stavu aktuálního ke dni uskutečňovaných úkonů.

Autor a Vydavatel nenesou odpovědnost za důsledky využití obsahu použitého v této publikaci.

Zdroji práva v Polsku jsou výhradně texty zveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie (<http://eur-lex.europa.eu>), Sbírce zákonů (od dne 1.1.2010 – ve Sbírce zákonů v elektronické verzi na webových stránkách Vládního legislačního centra – <http://dokumenty.rd.gov.pl/DziennikUstaw>) a jiné dokumenty jiných promulgačních orgánů, s nimiž je nutno seznámit se před provedením konkrétních úkonů.